

Kennisactie
programma
Water

samen vernieuwend organiseren

Smart Homes & Intelligent Buildings, Jaarbeurs Utrecht, 15 november 2017

Nicolien van der Grijp, Vrije Universiteit Amsterdam, WP3 Leider: Verdeling van verantwoordelijkheden en risico's

nicolien.vander.grijp@vu.nl

“Zeker met het oog op voortgaande technologische ontwikkeling is het belangrijk om mensen erbij te betrekken” – empowerment

Wouter Beelen (Volkers Wessels):

Alles wordt decentraal. Dat betekent dichterbij de consument die het gebruikt.

RVO onderzoek 2014:

Slimme meter - besparing stroom 3,2%

Interactief - besparing stroom 6,4%

Interactieve HVAC en licht - besparing tot 40%

Heijmans

Interactie opzoeken met bewoners. Het is belangrijk om van elkaar te leren (co-creatie) en diensten en producten te testen en evalueren. Belangrijke vraag is hoe je mensen die niet zo technisch zijn onderlegt denkt mee te nemen in zo'n verhaal. Bewonersavonden met huurders worden erg gewaardeerd.

Huub Keizers (TNO) – Energiepositieve gebouwen

Gebouwen van de toekomst: energiezuinig en energieleverend □ gebouw als energiefabriek

Empowered Human

Elements of strategy:

- Reduce energy use
- Maximise energy production from sustainable sources and reuse
- Optimise opslag

Belangrijk om een basis te creëren waarop je met bewoners kan blijven communiceren

Shift time of use through management measures (e.g. washing machines)

Afwijkende prestatie: ligt dat aan gedrag, installatie of gebouw?

“Behoeften van mensen moeten geen onderschoven kindje worden”

In het beleid is een overstap gemaakt van de EPC naar nul-op-de-meter. Dit heeft ook te maken met de opvoeding van de klant. Keizer vindt dat in de communicatie naar bewoners de nadruk moet worden gelegd op comfort en niet op het opleggen van eisen. Ook is het zinvol om mensen te laten zien wat gedrag doet met energie performance.